

Asia: VN/20323/2020

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräihin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista sote-uudistuksesta johtuen (Sote100)

Valitkaa jompikumpi alla olevista vaihtoehdoista

Lausunnonantajalla on lausuttavaa esitysluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Järvi-Pohjanmaan perusturvan lausunto koskien hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

Alajärven kaupunki sekä Lappajärven ja Vimpelin kunnat muodostavat Järvi-Pohjanmaan perusturvan yhteistoiminta-alueen, joka järjestää ja tuottaa alueen kunnille sosiaali- ja perusterveydenhuollon palvelut. Järvi-Pohjanmaan perusturva antaa lausunnon, joka on valmisteltu yhdessä Alajärven kaupungin sekä Lappajärven ja Vimpelin kuntien kanssa.

Järvi-Pohjanmaan perusturva, yhteistyössä Alajärven kaupungin sekä Lappajärven ja Vimpelin kuntien kanssa, antoi lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sote-maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi 14.9.2020. Pääosin annetussa lausunnossa esitetyt huomiot ovat edelleen ajankohtaisia verrattuna hallituksen eduskunnalle antamaan lakiesitykseen (HE 241/2020 vp).

Keskisiä huomioita Järvi-Pohjanmaan perusturvan lausunnossa:

- uudistuksen vaikutus kuntatalouteen
- hyvinvointialueen rahoituksen oikeudenmukaisuus
- uudistuksen valmistelu ja täytäntöönpano

Kuntatalous

Sote-uudistuksen vaikutukset kuntien talouteen ovat merkittävät, eikä lakiesityksen aikaisemmalla lausuntokierroksella esitettyjä ongelmia ole pystytty täysin ratkaisemaan. Hyvinvointialueen muodostamiseen liittyvät omaisuusjärjestelyt ja kiinteistöjen siirto tulee voida tehdä ilman varainsiirtovero. Irtaimiston siirtyminen korvauksetta kunnilta sote-maakunnille on kohtuuton.

Kuntayhtymien alijäämien kattaminen ennen kuntayhtymän siirtämistä sote-maakuntaan on kohtuuton, sillä koronaepidemia on aiheuttamassa merkittäviä alijäämiä kuntayhtymille ja alijäämien kattaminen näin tiukalla aikataululla on jäsenkunnille kohtuutonta.

Hyvinvointialueen rahoitus

Hyvinvointialueen rahoituksen järjestäminen tulee toteuttaa mahdollisimman oikeudenmukaisesti, alueiden väestön ominaispiirteet huomioiden.

Maakuntien rahoituksen riittävyys tulee varmistaa valtion toimesta siten, että ei vaaranneta kuntien taloutta ja toimintaa. Tulevan hyvinvointialueen valtionavustuksen määräytymisperusteiden rakenne edellyttää selkeää tarveperustaisen kriteeristön luomista, jonka eteen on jo kovasti tehty töitä.

Tarveperustaisuuden ohella rahoituksen määräytymiskriteereissä korostuu väestömäärään perustuvat kertoimet sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen kustannuksissa. Tämä tulee vaikeuttamaan varsinkin määrällisesti alenevan väestön hyvinvointialueita, joilla sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarve edelleen kasvaa mm. väestön ikääntymiseen liittyen, ja toisaalta samaan aikaan rahoitus supistuu.

Nykyisessä esityksessä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen tuleva rahoitus ei pysty kattamaan väestön palvelutarpeen kasvusta johtuvaa kustannusten nousua. Rahoituksen painopiste tulisi siirtää vielä voimakkaammin tarveperustaisuuteen suoraan väestömäärään perustuvien kertoimien kustannuksella.

Uudistuksen valmistelu ja täytäntöönpano

Esitetty hyvinvointialueen aloittamisen aikataulutavoite (1.1.2023) on haastava. Väliaikaisen valmistelutoimielimen (VATE) perustaminen vaatii aikaa ja resursseja. Etelä-Pohjanmaalla ei ole maakunnan laajuista peruspalvelujen ja erityispalveluiden maakunnallista toimijaa, joten VATE:n valmistelu vaatii erillistä valtionavustushankkeista riippumatonta rahoitusta.

Tarvittavan henkilöstöresurssin ja osaamisen rekrytointi tarkoittaa käytännössä nykyisistä järjestämisvastuullisista toimijoista siirtyvä henkilöitä. Tämä puolestaan haastaa ”luovuttavat” organisaatiot ja ohentavat niiden toiminnan resurssipohjaa. Perusterveydenhuollon organisaatiot ovat kuormittuneet kovasti Covid-19-epidemian torjumisen vaatimista toimenpiteistä.

Anttila Jaakko

Järvi-Pohjanmaan perusturva/Alajärven kaupunki